

Programozás alapjai II.

(9. ea) C++

többszörös öröklés, cast, perzisztencia, kivételek

Szeberényi Imre, Somogyi Péter

BME IIT

<szebi@iit.bme.hu>

MŰEGYETEM 1782

Öröklés ism.

- Egy osztályból olyan újabb osztályokat származtatunk, amelyek rendelkeznek az eredeti osztályban már definiált tulajdonságokkal, viselkedéssel.
- Analitikus - Korlátozó ✓
- Egyszeres - Többszörös

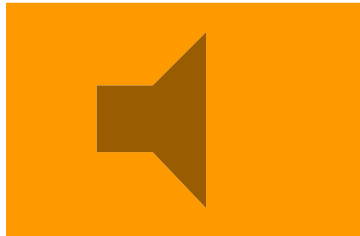
Többszörös öröklés

- Ha két osztály merőben különbözik, de mindkettőben valamit meg kell valósítani a másik számára.
- Az új osztálynak többféle arcot kell mutatnia (mutatókonverzió).
- Sokszor kiváltható barát függvényekkel, de nem a legjobb megoldás.
- Objektum és a környezet (pl. grafikus) kapcsolata.

Többszörös öröklés/2

- Két vagy több bázisosztályból származtatunk.
- Több OO nyelv nem támogatja, mert bonyolult implementálni.
- Ezekben a nyelvekben interfésszel váltják ki a többszörös öröklést.
- Leggyakrabban grafikus interfész és a modell kapcsolatánál használjuk.

Példa: Nyomógomb és callback fv.

A grafikus rendszer kezeli a felhasználói eseményeket.

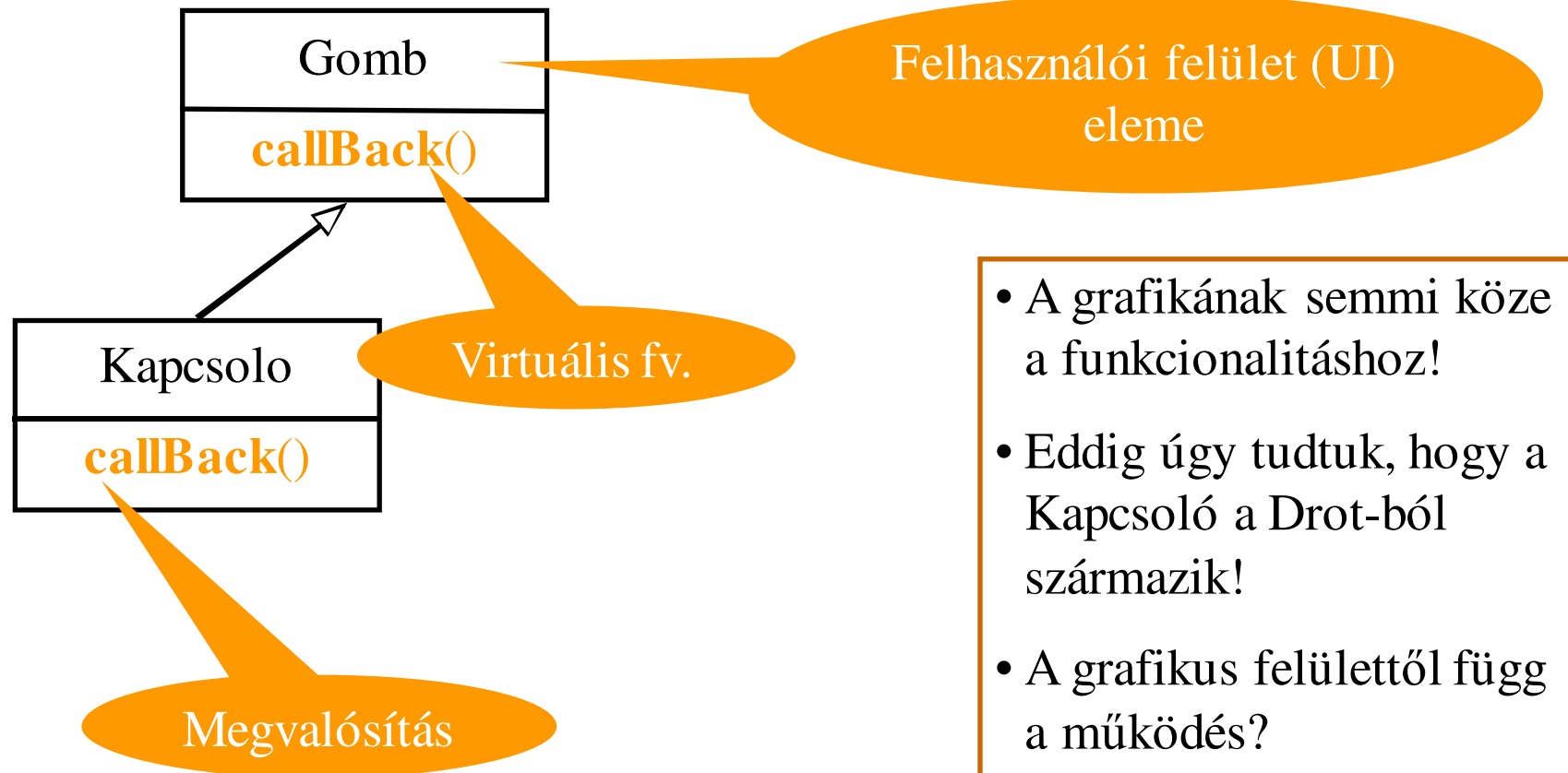
Ha megnyomják (áthaladnak fölötte, elengedik, stb.), meghívja az alkalmazás megfelelő függvényét (callback), amit korábban az alkalmazás közölt a gombbal.

Példa: Kapcsoló

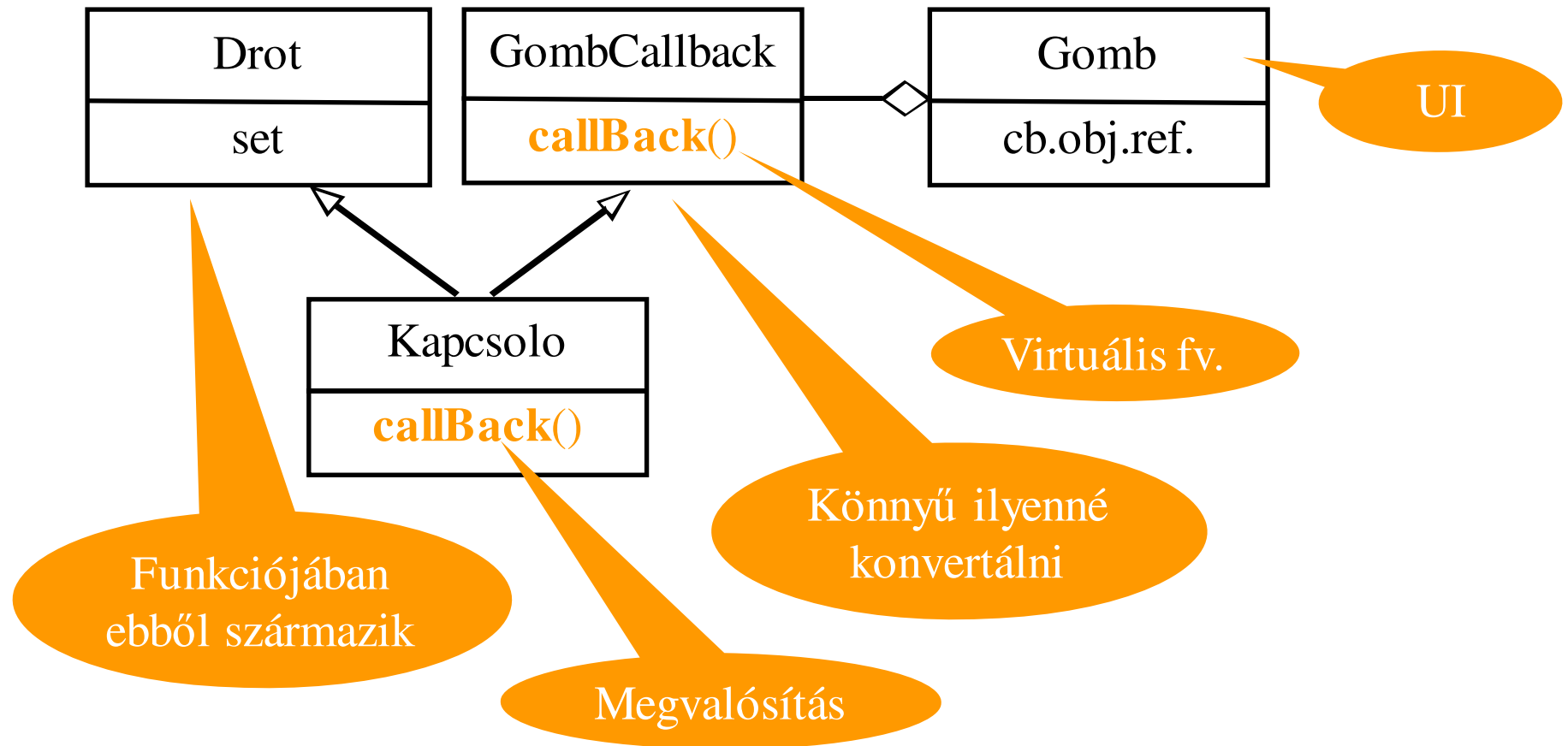
Gombnyomásra ki-be lehessen kapcsolni

- A (grafikus) felhasználói felületen megvalósított **gomb** megkap minden felhasználói inputot. Amikor azt kapja, hogy "**megnyomták**", akkor szól a **kapcsolónak**.
 - Hogyan szól neki, ha nem ismeri?
 - Próbálkozzunk származtatással!

Kapcsoló a grafikus felületből?

Kapcsoló többszörös örökléssel

Kapcsoló megvalósítása

```
class GombCallback {           // callback funkcióhoz
public:
    virtual void callBack() = 0; // virtuális cb. függvény
};

class Gomb { // felhasználói felület objektuma
    GombCallback &cb; // objektum referencia
public:
    Gomb (GombCallback &t) :cb(t) {} // referencia inic.
    void Nyom() { cb.callBack(); } // megnyomták
    ....
};
```

GombCallback lehetne funktor mintájú, amitől talán elegánsabb a kód, de könnyen összeütközhet a modell függvényhívás operátorával.

Kapcsoló megvalósítása/2

```
class Kapcsoló :public Drot, public GombCallback {  
    int be; // állapot  
public:  
    void ki();  
    void be();  
    ....  
    void callBack() { if (be) ki(); else be(); } // callback  
};
```

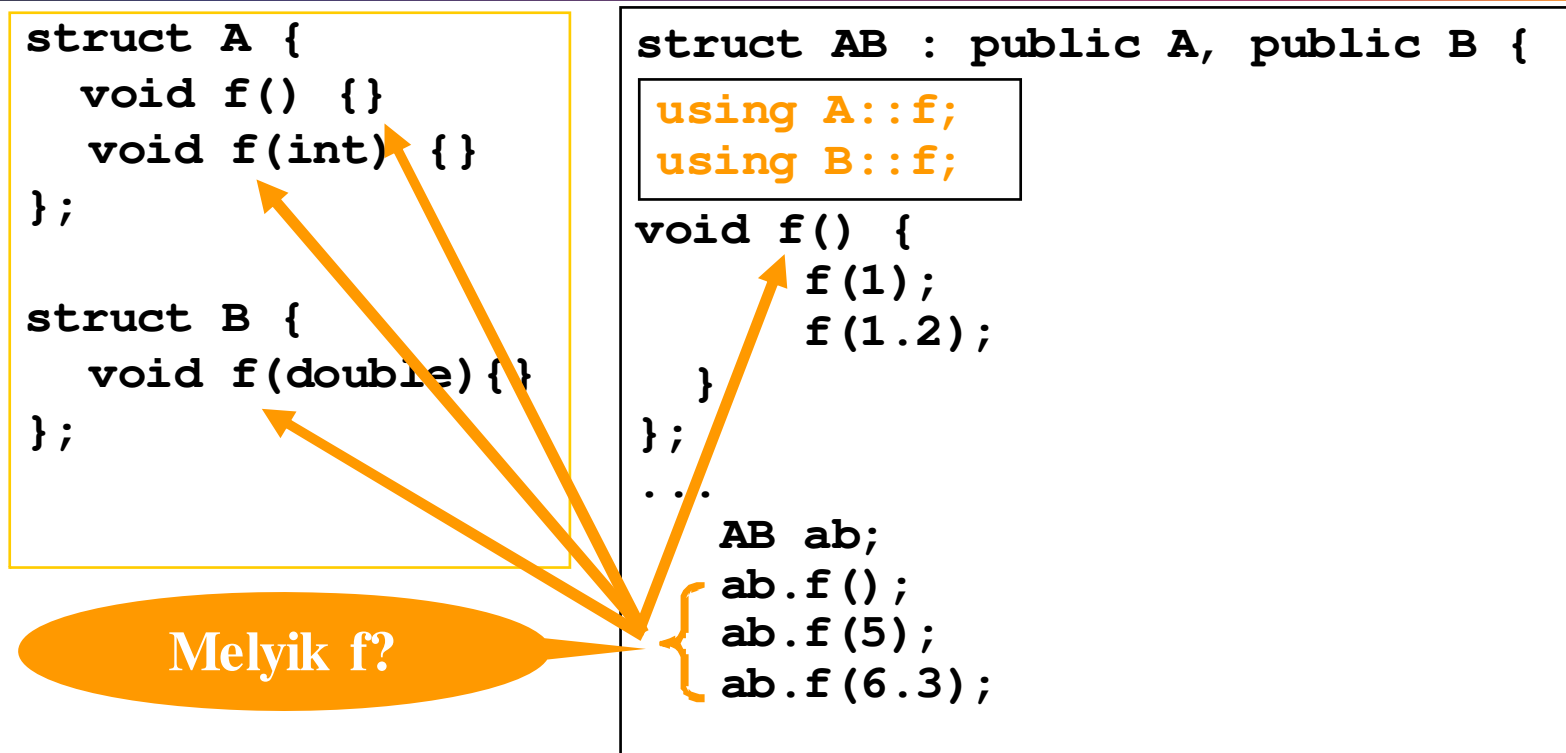
```
Kapcsoló k1;  
Gomb g1(k1);
```

Az osztály kompatibilis a **GombCallback** osztállyal, amin keresztül a **Gomb** osztály elérheti a **callBack** függvényt.

```
class Gomb {  
    GombCallback &cb;  
public:  
    Gomb (GombCallback &t) :cb(t) {}  
    void Nyom() { cb.callBack(); }  
};
```

https://git.ik.bme.hu/Prog2/eloadas_peldak/ea_09 → nyomogomb

Töbsz. öröklés + fv. overload

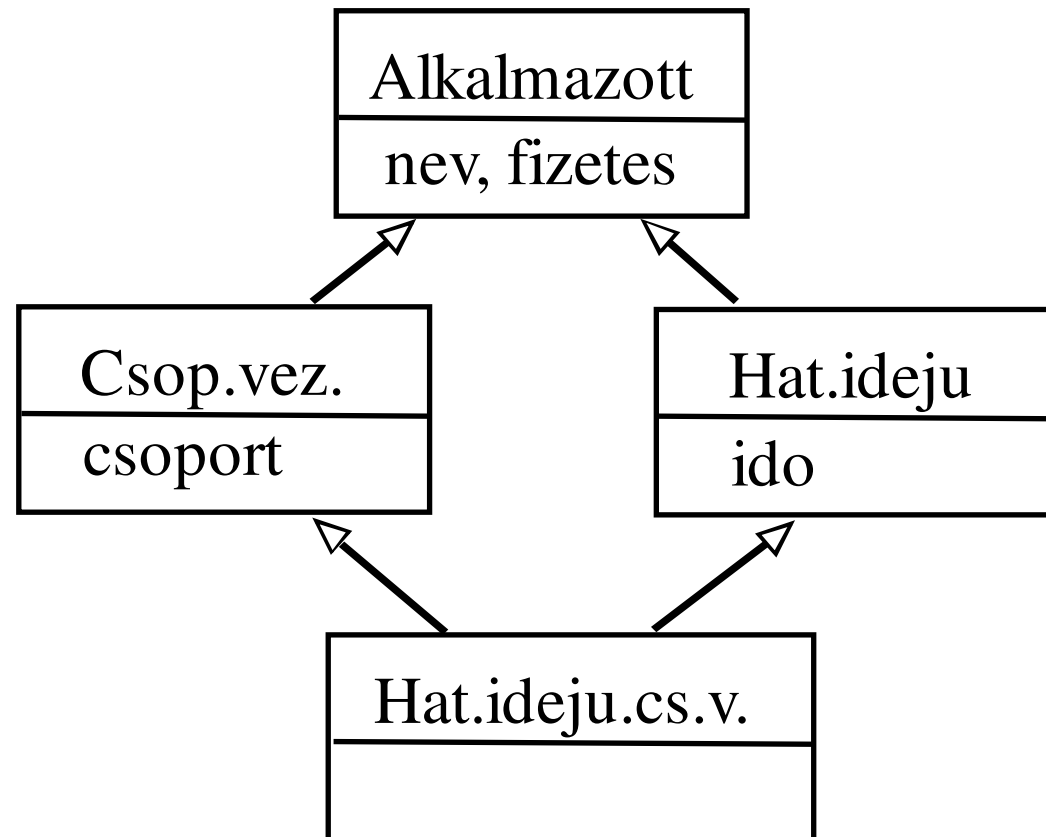
Feltételezés: A többszörös öröklésnél merőben eltérőek az alap-osztályok, az azonos nevű függvények más-más funkciót látnak el.

https://git.ik.bme.hu/Prog2/eloadas_peldak/ea_09 → polimorf

Többszörös öröklés problémái

- Többszörös öröklés különös figyelmet igényel, ha előfordulhat, hogy egy alaposztály különböző leszármazottjai "összetalálkoznak".
- Ekkor ún. rombusz v. "diamond" struktúra alakul ki.
- Példa: irodai hierarchia

Irodai hierarchia

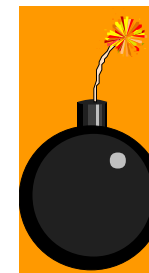
Irodai hierarchia /2

```
class Alkalmazott {
protected:
    String nev;           // név
    double fizetes;      // fizetés
public:
    Alkalmazott(String n, double fiz);
};
class CsopVez :public Alkalmazott {
    csop_t csoport;      // csoport azon.
public:
    CsopVez(String n, double f, csop_t cs)
        :Alkalmazott(n, f), csoport(cs) { }
};
```

Irodai hierarchia /3

```
class HatIdeju :public Alkalmazott {
    time_t ido;          // szerződése lejár ekkor
public:
    HatIdeju(String n, double f, time_t t)
        :Alkalmazott(n, f), ido(t) { }
};
class HatIdCsV :public CsopVez,
                public HatIdeju {
public:
    HatIdCsV(String n, double f, csop_t cs, time_t t)
        :CsopVez(n, f, cs), HatIdeju(n, f, t) { }
};
```

Két neve és két fizetése van ?

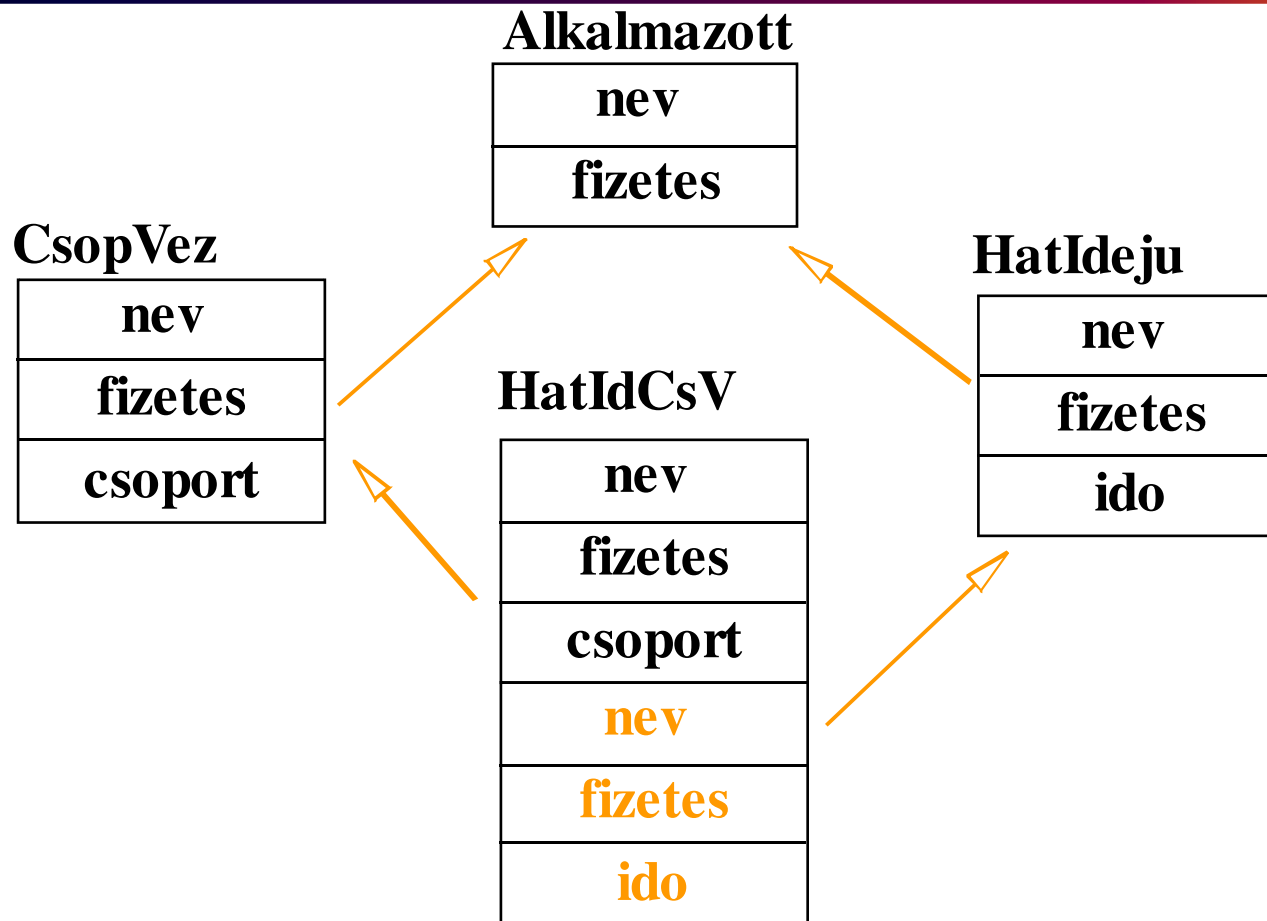

Elérhetőek ezek a mezők?

```
class HatIdCsV :public CsopVez,  
               public HatIdeju {  
  
public:  
    HatIdCsV(String n, double f, csop_t cs, time_t t)  
              :CsopVez(n, f, cs), HatIdeju(n, f, t) { }  
    void Kiir() {  
        cout << CsopVez :: nev << endl;  
        cout << HatIdeju :: nev << endl;  
    }  
};
```

A scope operátorral kiválasztható,
tehát önmagában ez még nem
lenne baj, de baj lehet belőle.

Memóriakép

Miből fakad a probléma ?

- Többszörös elérés az öröklési gráfon.

Miért nem vonja össze a fordító ?

- A nevek ütközése az öröklés megismert szabályai alapján még nem jelent bajt.
- Lehet hogy szándékos az ütközés.
- Automatikus összevonás esetén a kompatibilitás veszélybe kerülhet.

Megoldás: Virtuális alaposztály

```
class CsopVez :virtual public Alkalmazott {  
...  
public:
```

Csak az öröklési lánc legvégén hívódik meg az alaposztály konstruktora.

```
    CsopVez(String n, double f, csop_t cs)  
        :Alkalmazott(n, f), // csak lánc végén  
          csoport(cs) { }
```

```
};
```

```
class HatIdeju :virtual public Alkalmazott{ .... };
```

```
class HatIdCsV :public CsopVez, public HatIdeju {  
public:
```

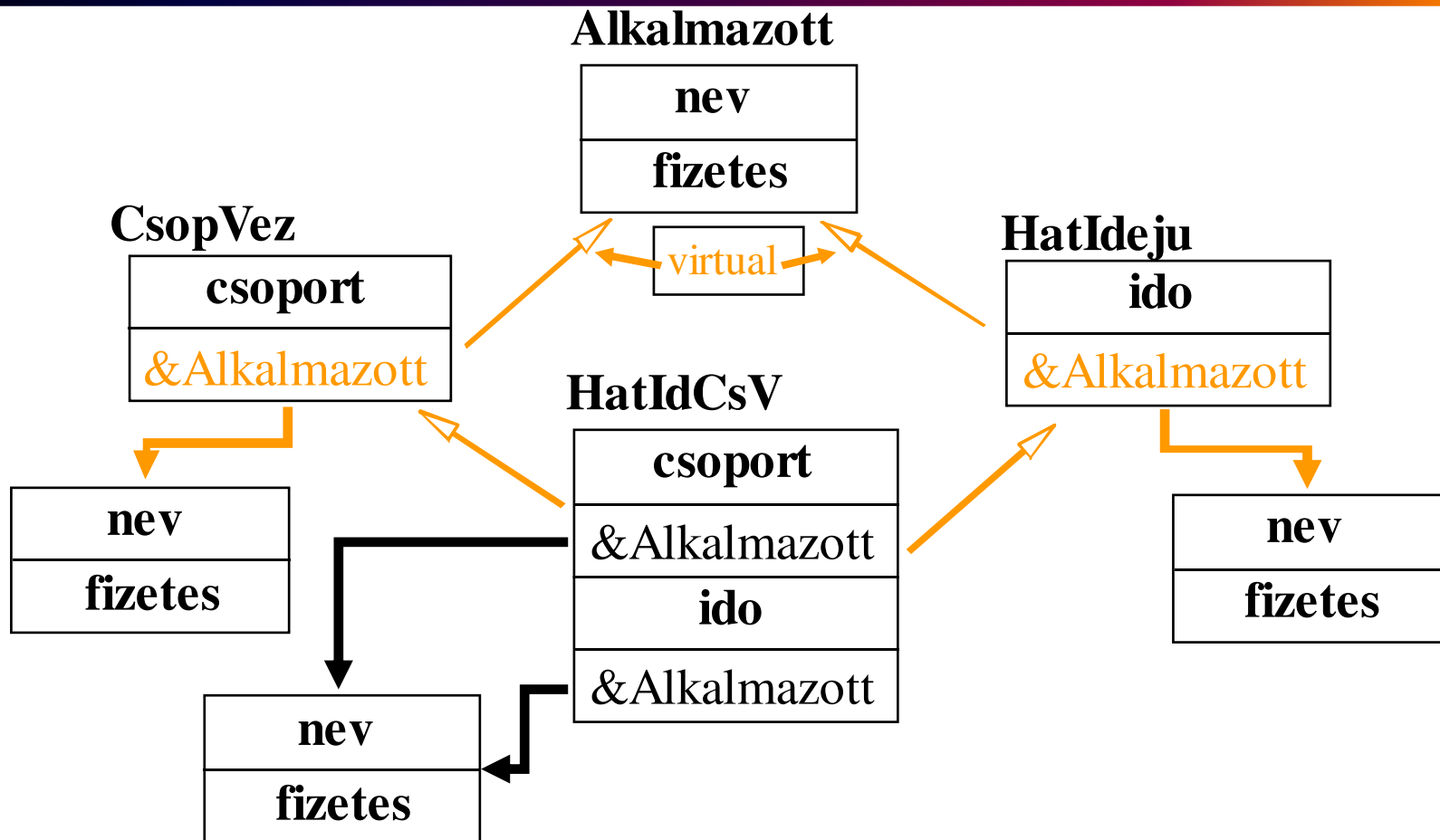
```
    HatIdCsV(String n, double f, csop_t cs, time_t t)  
        :Alkalmazott (n, f), // csak ha a lánc vége  
          CsopVez(NULL, 0, cs), // tudjuk, hogy az ős konstr.  
          HatIdeju(NULL, 0, t) { } // nem itt hívódik, ezért null
```

https://git.ik.bme.hu/Prog2/eloadas_peldak/ea_09 → iroda

Virtuális alaposztály

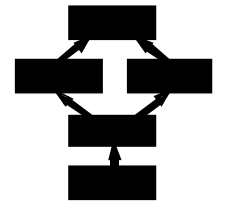
1. Alaposztály **adattagjai nem** épülnek be a származtatott osztály adattagjaiba. A virtuális függvényekhez hasonlóan indirekt elérésűek lesznek.
2. Az alaposztály konstruktorát nem az első származtatott osztály konstruktora fogja hívni, hanem az **öröklési lánc legvégén** szereplő osztály konstruktora.

Memóriakép virt. alaposztállyal

Irodai példa virt. alaposztállyal

```
class Alkalmazott { ... };  
class HatIdeju :virtual public Alkalmazott{ ... };  
class CsopVez :virtual public Alkalmazott { ... };  
class HatIdCsV :public CsopVez, public HatIdeju { ... };  
class HatIdCsVH :public HatIdCsV { ... };
```


Melyik konstruktor hívja az Alkalmazott konstruktorát ?

Alkalmazott melos("Lusta Dick", 100); // Alkalmazott

HatIdeju grabo("Grabovszki", 300); // HatIdeju

CsopVez fonok("Mr. Gatto ", 5000); // CsopVez

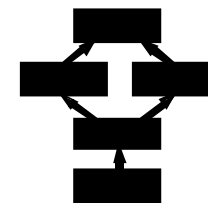
HatIdCsV gore("Mr. Tejfel", 3000); // HatIdCsV

HatIdCsVH ("Safranek", 500); // HatIdCsVH

Aki a lánc végen van.

És, ha nem lenne virtuális ?

```
class Alkalmazott { ... };  
class HatIdeju :public Alkalmazott{ ... };  
class CsopVez :public Alkalmazott { ... };  
class HatIdCsV :public CsopVez, public HatIdeju { ... };  
class HatIdCsVH :public HatIdCsV { ... };
```


Melyik konstruktor hívja az Alkalmazott konstruktorát ?

Alkalmazott melos("Lusta Dick", 100); // Alkalmazott

HatIdeju grabo("Grabovszki", 300); // HatIdeju

CsopVez fonok("Mr. Gatto ", 5000); // CsopVez

HatIdCsV gore("Mr. Tejfel", 3000); // CsopVez, HatIdeju

HatIdCsVH ("Safranek", 500); // CsopVez, HatIdeju

Aki az első a láncban.

Elkerülhető a többsz. öröklés?

- Egyes OO nyelvekben nincs többszörös öröklés, de van helyette interfész, amivel pótolható a hiánya. C++ -ban ilyen nincs, ezért teljesen nem kerülhető el.
- Biztosan nem kerülhető el, ha
 - mindkét osztály "arcát" mutatni kell (pl. ny.gomb)
 - mindkét osztályt valamiért alaposztállyá kell konvertálni (upcast)

Konstruktor feladatai

- Öröklési lánc végén hívja a virtuális alapsztályok konstruktorait.
- Hívja a közvetlen, nem virtuális alapsztályok konstruktorait.
- Létrehozza a saját részt:
 - beállítja a virtuális alapsztály mutatóit
 - beállítja a virtuális függvények mutatóit
 - hívja a tartalmazott objektumok konstruktorait
 - végrehajtja a programozott törzset

Destruktor feladatai

- Megszünteti a saját részt:
 - végrehajtja a programozott törzset
 - tartalmazott objektumok destruktoraik hívása
 - virtuális függvénymutatók visszaállítása
 - **virtuális alapsztály mutatóinak visszaállítása**
- Hívja a közvetlen, nem virtuális alapsztályok destruktoraik.
- **Öröklési lánc végén hívja a virtuális alapsztályok destruktoraik.**

https://git.ik.bme.hu/Prog2/eloadas_peldak/ea_09 → ctor_dtor

Hívható-e konstruktorból saját virt. fv?

- Hívható, de nem az történik, amit várunk. Az alaposztály konstruktora a származtatott obj. konstruktora **előtt** fut le, így a virtuális függvénypointerek beállítása **nem** történik meg.

B konstr. még
nem futott.

```
struct A {  
    A() { f(); }  
    virtual void f() { cout << "A::f"; }  
};
```

```
struct B :public A {  
    B() { }  
    void f() { cout << "B::f"; }  
};
```

Kiírás: A::f

Hívható-e destruktorból saját virt. fv?

- Hívható, de nem az történik, amit várunk. Az alaposztály destruktora a származtatott obj. destruktora **után** fut le, így a virtuális függvénypointerek már **visszaálltak**.

B destr. már
lefutott.

```
struct A {  
    ~A() { f(); }  
    virtual void f() { cout << "A::f"; }  
};
```

```
struct B :public A {  
    ~B() { }  
    void f() { cout << "B::f"; }  
};
```

Kiírás: A::f

Konstruktor/destruktor, mint őrszem

- Gyakori, hogy erőforrásként kell kezelni valamit (memória, fájl, eszköz, stb.):
 - lefoglalás
 - feldolgozás
 - felszabadítás
- Az ilyen esetekben külön figyelmet kell fordítani arra, hogy a feldolgozás közben észlelt hiba esetén is gondoskodjunk a felszabadításról.

Konstruktor/destruktor, mint őrszem/2

```
{ // Kódrészlet
...
std::ifstream inp(f); // megnyitás
... // file feldolgozása
if (inp.fail())
    throw "baj_van"; // !!! nincs lezárva a fájl !!!
inp.close(); // lezárás normál esetben
}
```

A példa sántít, mert az ifstream a példány megszűnésekor bezárja a fájlt.
Köszönöm Anonymus előadáson tett megjegyzését!
Így azzal a hamis feltételezéssel nézzék a példát, mint a nem zárna be, vagy
ifstream helyett valami eszközt (pl. hálózat) használunk, amit külön be kell zárni.
A lényeg a konstruktor/destruktor őrszem jellegű felhasználásában van.

Konstruktor/destruktor, mint őrszem/3

// Adapter, ami mindent tud, amit az ifstream + megszűnéskor bezár

```
struct Inputstream : std::ifstream {  
    Inputstream(const char *f) :std::ifstream(f) {}  
    ~Inputstream() { close(); }  
};
```

automatikusan
bezár

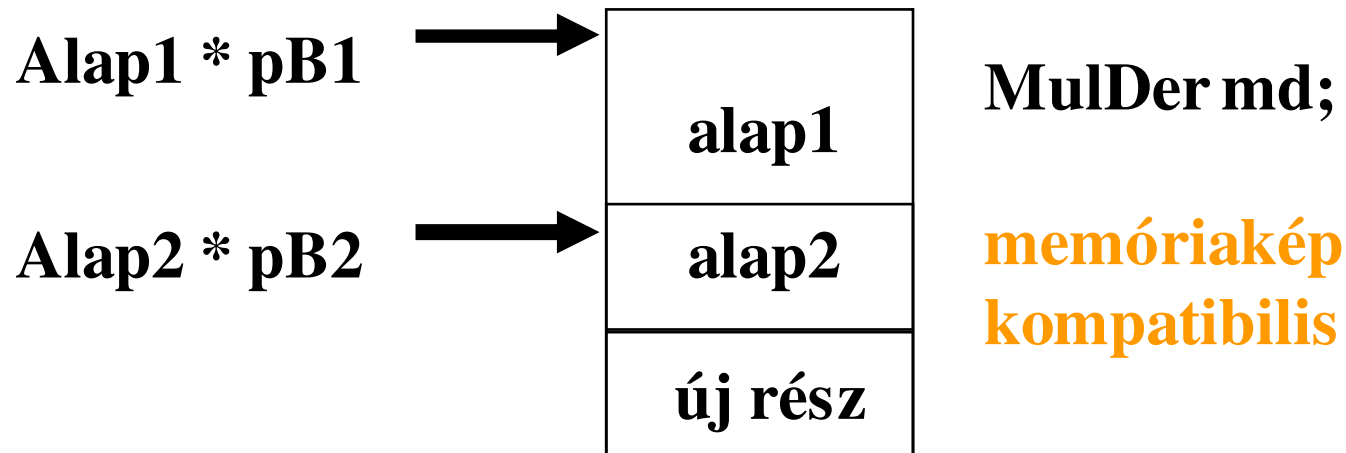
```
{ // Kódrészlet  
    Inputstream inp(f); // megnyitás  
    ... // file feldolgozása  
}
```

destruktor megszüntet (bezár)

Mutatókonverzió újra

- Származtatott osztály a kompatibilitás révén könnyen konvertálható alaposztályra.
- Ez hívjuk "upcast"-nak.
- Leggyakrabban pointereket konvertálunk (heterogén gyűjtemény).
- Néha referenciát. (copy konstruktor hívása)
- Többszörös öröklésnél a konverzió nagy figyelmet igényel.

Mut. konv. többszörös öröklésnél


```
class Alap1 { ... };
```

```
class Alap2 { ... };
```

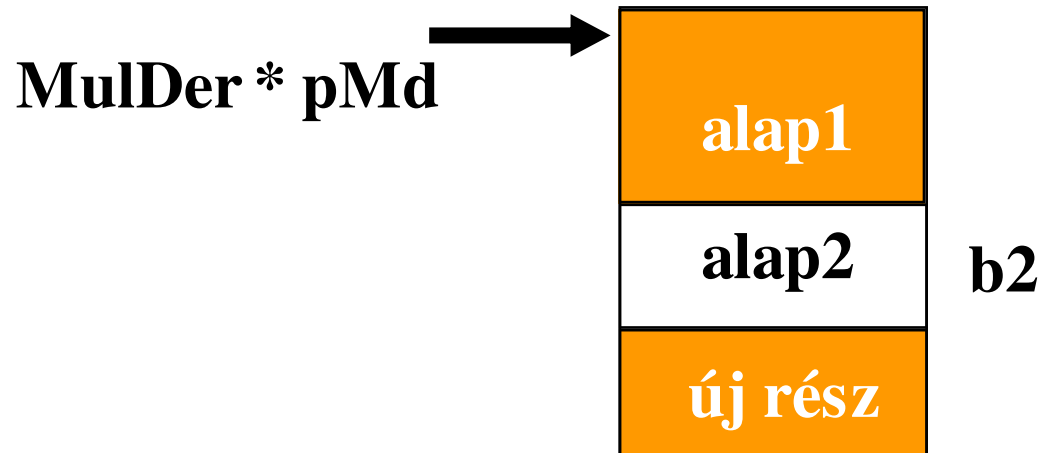
```
class MulDer: public Alap1, public Alap2 { ... };
```

```
MulDer md;
```

```
Alap1 * pB1 = &md;
```

```
Alap2 * pB2 = &md; // mutató értékmódosítás!
```

Konv. többsz. öröklésnél szárm.-ra

Alap2 b2;

```
MulDer *pmd = (MulDer *) &b2;
```

```
// mutató értékmodosítás!
```

```
// nem létező adatmezőket és üzeneteket el lehet érni
```

```
// explicit konverzió mindig veszélyes!
```

Megbocsátható down cast

- Néha előfordul, hogy tudjuk, hogy egy adott mutató egy származtatott osztályból származik, de valamiért alappá konvertáltuk (pl. heterogén kollekció)
- Ekkor biztonságos a `dynamic_cast` használata, ami futási időben értékelődik ki.

```
MulDer md;  
Alap *p = &md;  
MulDer *pa = dynamic_cast<MulDer*>(p);
```

Ha `MulDer*` típusú, akkor
OK, egyébként `NULL`

cast átértékelése

C: (típus)

Explicit típuskonverziót végez. Használata körültekintést igényel. C programokban leginkább a malloc környékén fordul elő joggal. Eredménye nem lvalue.

C++:

Sokkal többször és sokkal több okból fordulhat elő joggal. A veszélyek csökkentésére több változata létezik: (`dynamic_cast`, `static_cast`, `const_cast`, `reinterpret_cast`, `(típus)`, `típus()`)

dynamic_cast

szintaxis: *dynamic_cast*<T>(v)

v – alaposztályra hivatkozik, vagy pointer

T – származtatott osztályra hivatkozik, vagy void pointer

```
struct A {  
    virtual ~A() {}  
};  
struct B :A {};  
struct C :A {};
```

polimorf

```
A* apB = new B;  
A* apC = new C;
```

NULL

```
B* bp1 = dynamic_cast<B*>(apB);  
B* bp2 = dynamic_cast<B*>(apC);
```

static_cast

szintaxis: *static_cast*<T>(v)

v – alaposztályra hivatkozik, vagy pointer

T – származtatott osztályra hivatkozik, vagy void pointer

```
struct A {  
};  
struct B :A {};  
struct C :A {};  
A* apB = new B;  
A* apC = new C;
```

```
B* bp1 = static_cast<B*>(apB);  
B* bp2 = static_cast<B*>(apC);
```

Fordítási időben történik, nincs futás idejű ellenőrzés!
Jelzi, ami fordítási időben tilos. (pl. int* -> B*)

const_cast

szintaxis: *const_cast*<T>(v)

Csak a *const* vagy a *volatile* minősítő eltávolítására vagy előírására használható.

```
const int a = 10;
const int* b = &a;
int* c = const_cast<int*>(b);
*c = 30; //nincs ford.hiba. !!Nem definit!!

int a1 = 40;
const int* b1 = &a1;
int* c1 = const_cast<int*>(b1);
*c1 = 50; // minden OK, mert a1 nem konst.
```

reinterpret_cast

szintaxis: *reinterpret_cast*<T>(v)

Ellenőrzés és változtatás nélkül átalakítja v-t a megadott típusúvá. **Igen veszélyes**, de legalább könnyen felismerhető a forrásban.

A *const* ill. *volatile* minősítés nem módosítható vele.

```
struct B {};  
B* p = new B;  
long l = reinterpret_cast<long>(p);
```


(típus), típus()

A C stílusú cast mellett használható még az úgynevezett funkció stílusú cast is.

Lehetőleg az úgynevezett nevesített (**dynamic_cast**, **static_cast**, **const_cast**, **reinterpret_cast**) változatokat kell használni. Használatukkal a konverziókból adódó problémák sokkal könnyebben felfedezhetők.

```
int i, j; double d;  
d = (double)i/j;  
d = double(i)/j; // funkció stílusú cast
```

https://git.ik.bme.hu/Prog2/eloadas_peldak/ea_09 → polimorf

Explicit konstruktor (ism.)

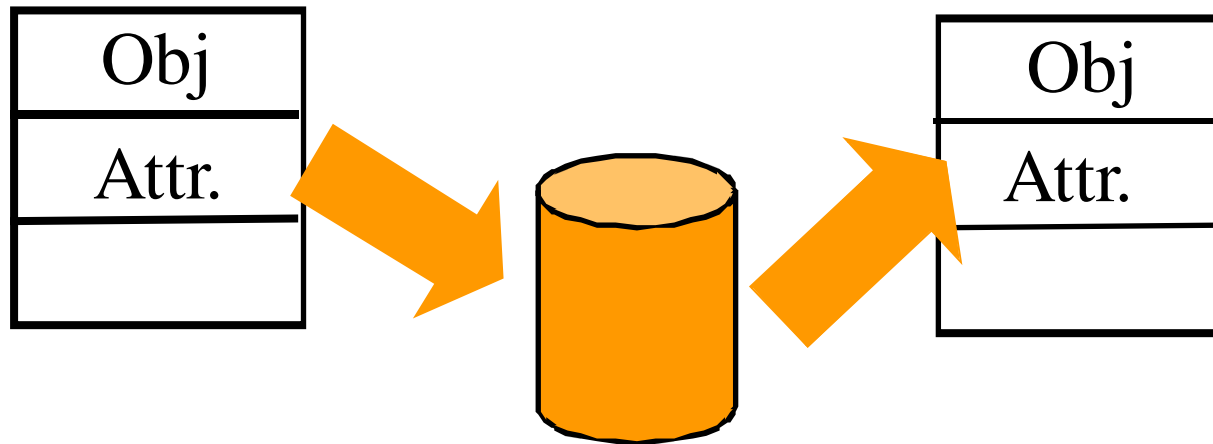
- Az egyparaméterű konstruktorok egyben **automatikus** konverziót is jelentenek:
pl: `String a = "hello";` → `String a = String("hello");`
- Ez kényelmes, de zavaró is lehet:
 - tfh: van `String(int)` – konstruktor, ami megadja a string hosszát, de nincs `String(char)` konstruktor;
 - ekkor: `String b = 'x';` → `String b =String(int('x'));`
nem biztos, hogy kívánatos.
- Az aut. konverzió az **explicit** kulcsszóval kapcsolható ki. (pl: `explicit String(int i);`)

Explicit konstruktor példa:

```
class Komplex {
    double re, im;
public:
    Komplex(double re = 0, double im = 0)
        :re(re), im(im){ }
};
void valamifv(class Komplex);

int main() {
    Komplex k1 = 12; // OK.
    ...
    valamifv(12); //Lehet, hogy nem ezt akarta, esetleg
                // elfelejtette megvalósítani az int-es változatot.
```

Perzisztencia

- A perzisztens objektumok állapota **elmenthető** és **visszatölthető** egy későbbi időben, esetleg másik gépen létrehozott objektumba.
- A visszatöltött objektum "folytatja" a működést.

Perzisztencia/2

- Az objektum a saját állapotát képes kiírni egy adatfolyamba → szerializáció
- Az objektum a saját állapotát képes beolvasni egy adatfolyamból → deszerializáció
- Szempont lehet a hordozható külső formátum is. Ez különösen fontos elosztott rendszereknél.
- A perzisztenciát gyakran többszörös örökléssel vagy interfésszel oldják meg.

Perzisztencia örökléssel I./1

```
class Serialize {
    int size;                // kírando adat mérete
public:
    Serialize(int s) :size(s) {} // méret beállítása
    void write(ostream& os) const {
        os.write((char *)this, size); // kiírás
    }
    void read(istream& is) const {
        is.read((char *)this, size); // beolvasás
    }
};
```

Perzisztencia örökléssel I./2

```
class Complex {  
    double re, im; ...  
}  
class PComplex : public Serialize, public Complex {  
public:  
    PComplex(double re, double im) : Complex(re, im),  
        Serialize(sizeof(PComplex)) {}  
};  
  
int main() {  
    ofstream f1("f1.dat");  
    PComplex k1(1, 8);  
    k1.write(f1);  
    return 0;  
}
```

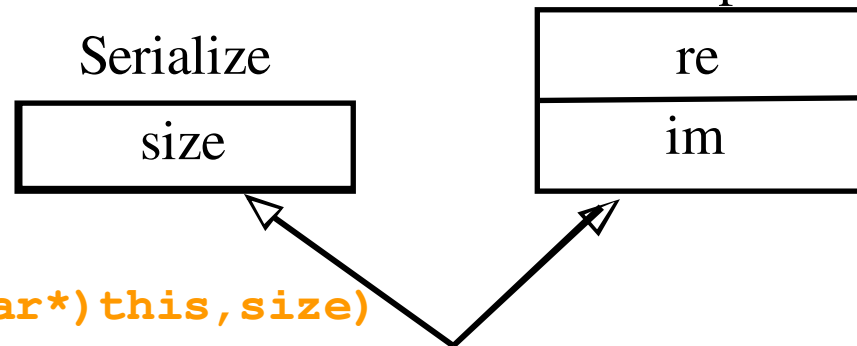
Képes kiírni ill. visszatölteni

Származtatott mérete

```
int main() {  
    ifstream f1("f1.dat");  
    PComplex k1;  
    k1.read(f1);  
    return 0;  
}
```

A sorrendre érzékeny!

```
class PComplex : public Serialize, public Complex { ... }
```


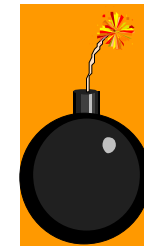
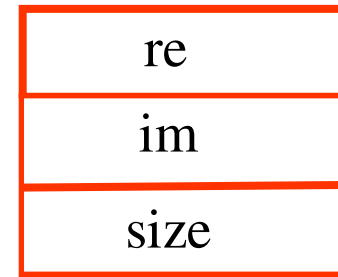
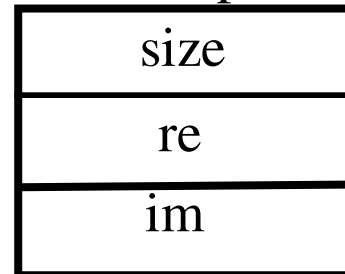
`write((char*) this, size)`

`PComplex:: this`

`Serialize:: this`

`Complex:: this`

PComplex


```
class PComplex : public Complex, public Serialize { ... }
```


Problémák

- Pointerek visszatöltésének nincs értelme.
- Veszélyes a kód: A öröklés sorrendjére érzékeny. A Serialize osztálynak kell elsőnek szerepelni.
- Mi van a virtuális függvények mutatóival?
- Külső reprezentáció nem hordozható.
- **Ötletnek nem rossz, de a gyakorlatban használhatatlan!**

Van megoldás?

- C++-ban nehéz automatizálni a szerializációt. Néhány könyvtár ad támogatást (pl. boost, MFC, s11n)
- Fapados, de működő megoldás:
 - Magára az objektumra kell bízni az adatfolyammá történő alakítást ill. visszaalakítást.
 - Ehhez célszerű egy olyan absztrakt osztályból származtatni, ami megfelel az elvárt interfésznek („arcnak”). ld: **Serializable**
- Kellő körültekintéssel el kell készíteni a megfelelő virtuális függvényeket.

Használható megoldás

```
class Serializable {  
public:  
    virtual void write(ostream& os) const = 0; // kiíró  
    virtual void read(istream& is) = 0;      // beolvasó  
    virtual ~Serializable() {} // ne legyen probléma az upcast  
};  
class String {  
protected:  
    char *p;  
    int len;  
public:  
    String(char *s = "" ) {  
        len = strlen(s);  
        p = new char[len+1]; strncpy(p, s, len+1);  
    }  
    ....  
};
```

Absztrakt osztály a sorosításhoz

Szebb lenne protected nélkül.
Hogyan? Pl: getter/setter, vagy
inserter/exractor (ld. laboron)

Használható megoldás /2

```
class PString : public Serializable, public String {  
public:
```

Így két „arca” lesz

```
    void write(ostream& os) const;  
    void read(istream& is);
```

Világos, hogy ezek kellene

```
    ... // Milyen tagfüggvény kell még, ha azt akarjuk, hogy  
        // PString String helyett használható legyen ?
```

```
};
```

- String összes létrehozási lehetősége → **Kell minden konstruktor**
- Kell másoló? Kell op=?
 - Van dinamikus adattagja a PStringnek? Nincs. → **Így nem kell.**
- Mi van, ha valamilyen String művelet eredményét PString-re kellene konvertálni?
 - Kell String → PString konverzió → **Konstruktorok megoldják**
- Mi van, ha valamilyen PString művelet eredményét String-re kellene konvertálni? → **Kompatibilitás megoldja**
- Destruktor? → **Jó az örökölt**

Használható megoldás /3

```
class PString : public Serializable, public String {
public:
    PString() : String() {};
    PString(char ch) :String(ch) {}
    PString(const char *p) :String(p) {}
    PString(const String& s) :String(s) {}
    void write(ostream& os) const;
    void read(istream& is);
};
```

// Már csak a write és a read megvalósítása hiányzik!

write és read megvalósítása

// Feltételezzük, hogy String::p és String::len protected tag,
// de később belátjuk, hogy nem is kell!

```
void PString::write(ostream& os) const {  
    os << len << ',';    // szeparátor  
    os.write(p, len);    // a szöveg kiírása  
}
```

```
void PString::read(istream& is) {  
    delete[] p;  
    (is >> len).ignore(1); // len és szeparátor beolvasás  
    p = new char [len+1]; // új terület kell  
    is.read(p, len);      // len db karaktert olvasunk  
    p[len] = 0;           // lezáró nulla  
}
```

write és read megvalósítása /2

```
void PString::write(ostream& os) const {  
    os << size() << ','; // méret + szeparátor  
    os.write(c_str(), size()); // a szöveg kiírása  
    os << '\n'; // csak a könnyebb debug miatt  
}  
void PString::read(istream& is) {  
    size_t len;  
    (is >> len).ignore(1); // len és szeparátor beolvasása  
    char *p = new char [len+1]; // új terület  
    is.read(p, len).ignore(1); // len db karaktert olvasunk + a \n  
    p[len] = 0; // lezáró nulla  
    *this = String(p); // kihasználjuk, hogy az op= működik  
    delete [] p; // p már nem kell  
}
```

Protected nélkül.

Miért read és nem >> ?

https://git.ik.bme.hu/Prog2/eloadas_peldak/ea_09 → pkomplex (a pstring házi feladat)

Kérdések, megjegyzések

- Fontos, hogy a read() pontos tükörképe legyen a write()-nak.
- Fontos a megfelelő reprezentáció kiválasztása.
- Kézenfekvő mindent szöveggé alakítani. Ekkor numerikus kiírások után kell szeparátor, amit a beolvasáskor el kell dobni.
- Célszerű binárisan megnyitott adatfolyamot (stream) használni, így elkerülhetők a `\n` \rightarrow `\r\n` konverzióból adódó problémák a különböző rendszerek között.
- Pointerek és referenciák kezelése külön figyelmet igényel.
- Miért kell többszörös öröklés?
 - ha módosítható az osztály – megoldható többsz. nélkül
 - ha nincs kezünkben az osztály – csak ez a lehetőség

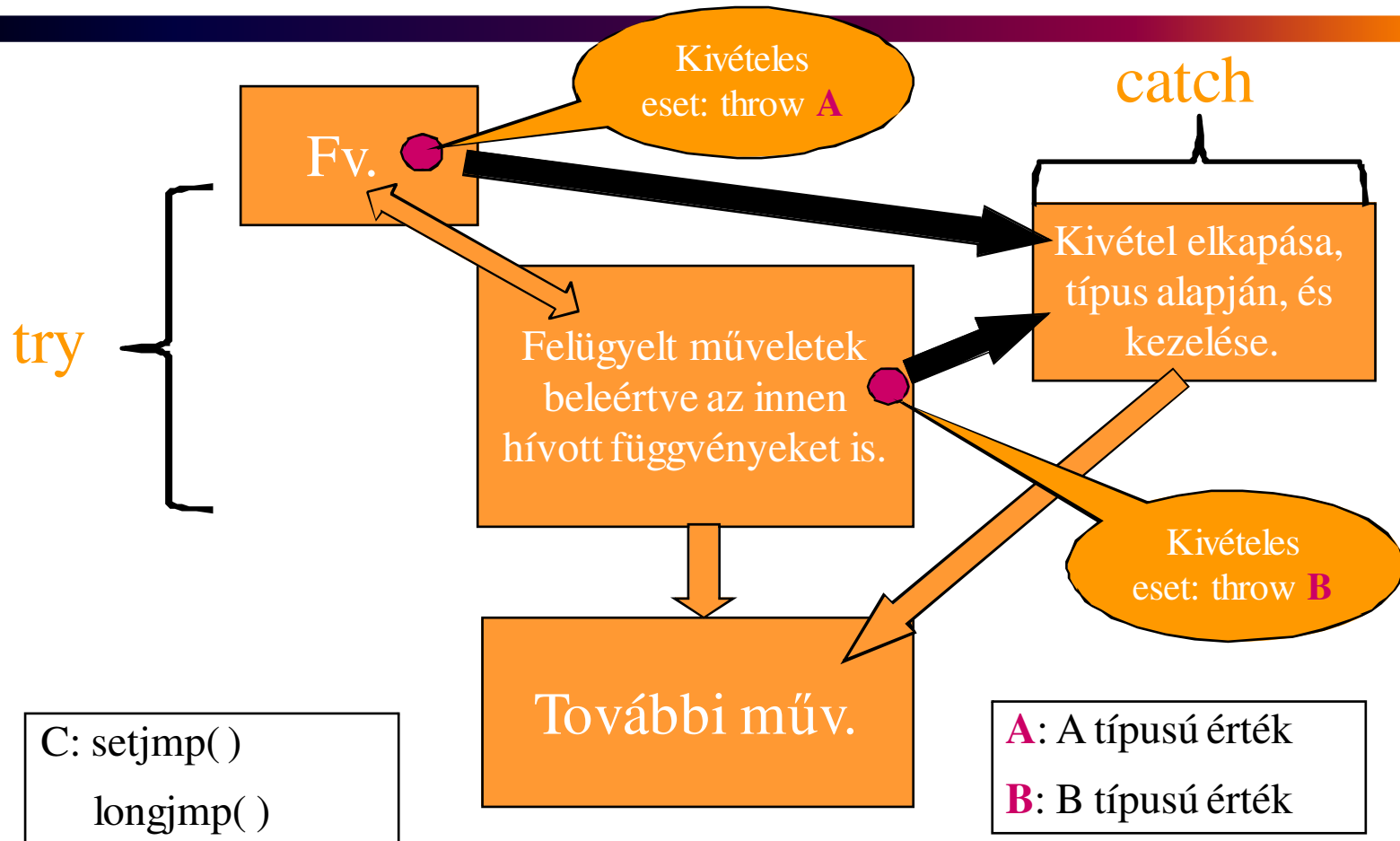
Kivételes esetek kezelése (ism.)

- Kinek kell jelezni?
 - felhasználó, másik programozó, másik program
 - saját magunknak
- A kivételes eset kezelése gyakran nem annak keletkezési helyén történik. (Legtöbbször nem tudjuk, hogy mit kell tenni. Megállni, kiírni valami csúnyát, stb.)

Kivétel kezelés (ism.)

- C++ típus orientált kivételkezelést támogat, amivel a kivételes esetek kezelésének szinte minden formája megvalósítható.
- A kivételkezeléshez tartozó tevékenységek:
 - figyelendő kódrészlet kijelölése (**try**)
 - kivétel továbbítása (**throw**)
 - esemény lekezelése (**catch**)

Kivételkezelés = globális goto (ism)

Kivételkezelés/2 (ism)

```
try {
```

..... Kritikus művelet1 pl. egy függvény hívása, aminek a belsejében: `{if (hiba) throw kifejezés_tipus1;}`

..... Kritikus művelet2 pl. egy másik függvény hívása, aminek a belsejében: `{if (hiba) throw kifejezés_tipus2;}`

```
} catch (típus1 param) {
```

..... Kivételkezelés1

```
} catch (típus2 param) {
```

..... Kivételkezelés2

```
}
```

A hiba tetszőleges mélységben keletkezhet.
Közvetlenül a **try-catch** blokkban a **throw**-nak nincs sok értelme, hiszen akkor már kezelni is tudnánk a hibát.

Kivételkezelés példa (ism)

```
double osztas(int y)
{
    if (y == 0)
        throw "Osztas nullaval";
    return((5.0/y);
}

int main()
{
    try {
        cout << "5/2 =" << osztas(2) << endl;
        cout << "5/0 =" << osztas(0) << endl;
    } catch (const char *p) {
        cout << p << endl;
    }
}
```

Hiba/kivétel észlelése

Felügyelt szakasz. Ennek a működése során fordulhat elő a kivételes eset.

A kivételt azonosító érték eldobása.

Típus azonosít (köt össze).

Kivétel elkapása és kezelése.

Újdonságok a korábbiakhoz

- A dobott kivétel alap ill. származtatott objektum is lehet.

```
try {  
    throw E();  
} catch(H) {  
    // mikor jut ide ?  
}
```

1. **H** és **E** azonos típusú,
2. **H** bázisosztálya **E**-nek,
3. **H** és **E** mutató és teljesül rájuk 1. vagy 2.,
4. **H** és **E** referencia és teljesül rájuk 1. vagy 2.

Következtetések

- Célszerű kivétel osztályokat alkalmazni, (pl. `std::exceptions`) amiből származtatással újabb kivételeket lehet létrehozni.
- A dobás értékparamétert `dob`, ezért az elkapáskor számolni kell az alaposztályra történő konverzióval (adatvesztés).
 - ➔ Célszerű `pointert`, vagy referenciát alkalmazni.
 - ➔ Kell másoló konstruktor.

Továbbdobás

```
try {  
    throw E();  
} catch(H) {  
    if (le_tudjuk kezelni) {  
        ....  
    } else {  
        throw;  
    }  
}
```

Az eredeti dobódik tovább,
nem csak az elkapott
változat.

Paraméter nélkül

Minden elkapása

```
try {  
    throw E();  
} catch(...) {  
    // szükséges feladatok  
    throw;  
}
```


Minden kivétel

A kezelők sorrendje fontos!

Rollback (stack unwinding)

```
try {  
    A a;  
    B b;  
    C *cp = new C;  
    if (hiba) throw "Baj van";  
    delete cp;  
} catch(const char *p) {  
    // A létezik ?  
    // B létezik ?  
    // *cp által mutatott obj. létezik ?  
}
```

Minden a blokkban deklarált, "létező" objektum destruktora meghívódik.

Hiba esetén C példánya nem szabadul fel, de `cp` megszűnik.

Melyik obj. létezik ?

- Csak az az objektum számít létezőnek, amelynek a konstruktora lefutott.
- Ha a konstruktor nem fut le, akkor a rollback során a destruktor sem fog végrehajtódni.
- Előző példában C konstruktora lefutott ugyan, de nem deklarációval hoztuk létre, hanem dinamikusan.

https://git.ik.bme.hu/Prog2/eloadas_peldak/ea_9 → kodreszletek

Kivétel a konstruktorban

- Lényegében a kivételkezelés az egyetlen mód arra, hogy a konstruktor hibát jelezzon.
- Hiba esetén gondoskodni kell a megfelelő obj. állapot előállításáról.

Inicializáló listán keletkező kivétel elfogása:

```
struct A {  
    B b;  
    A() try  
        :b() { // konstruktor programozott része  
    } catch (...) {  
        ... // kivételkezelés  
        // ha eljut idáig itt továbbdob  
    }  
};
```

Kivétel a destruktorbán

Destruktor hívás oka:

1. Normál meghívás
2. Kivételkezelés (rollback) miatti meghívás.
Ekkor a kivétel nem léphet ki a destruktorból.

Destruktorban keletkező kivétel elfogása:

```
A::~~A() try {  
    // destruktor programozott törzse  
} catch (...) {  
    ... // kivételkezelés  
    // ha eljut idáig, továbbdob  
}
```

Kivételek specifikálása

- Függvény deklarációsakor/definíciójakor megadható, hogy **milyen** † kivételeket generál az adott függvény.
- Ha mást is generálna, akkor az automatikusan meghívja az **unexpected()** † handler-t.

```
void f1() throw (E1, E2); † // csak E1, E2
```

```
void f2() throw(); † // semmi
```

```
void f3(); // bármi
```

```
void f3() noexcept(true) // semmi (C++11-től)
```

† C++17-től megszűnik a függvények din. kivétel specifikációja. Csak dob/nem dob.

Kapcsolódó függvények

- `std::terminate_handler`
`set_terminate(std::terminate_handler) throw();` 🕒
 - beállítja a terminate handlert
- `void terminate();`
 - meghívja a terminate handlert
- `bool uncaught_exception() throw();` 🕒
 - kivételkezelés folyamatban van, még nem talált rá a megfelelő handlerre (nem kapták el). Destruktorban lenne szerepe, de ...

🕒 C++11-től a szignatúra változik

Összefoglalás

- Többszörös öröklés: Ha egy osztálynak több „arcot” kell mutatnia.
pl.
 - UI és modell kapcsolata
 - perzisztencia
- Sorosítás fontos eszköz a kommunikációban. C++-ban nehéz automatizálni, de egyedi megoldásokra van működő recept.
- Explicit cast veszélyes. Könnyebb felismerhetőséghez több eszközünk van (pl. `dynamic_cast`, `const_cast`, ...)
- Kivételes esetek kezelését átértékeltek az öröklés ismeretében